

Yttrande angående Ekoparksplaner i Karatj-Råvvåive

Bakgrund

Föreningen Skydda Skogen började sitt arbete med Karatj-Råvvåive 2008, och har organiserat och genomfört inventeringsläger i området sedan dess med syfte att skydda området från exploatering. Skydda Skogen har under åren samarbetat med Naturskyddsföreningen, Fältbiologerna, Jordens Vänner och Världsnaturfonden WWF. Samtliga dessa miljöorganisationer vill att området får ett formellt och varaktigt skydd.

Delar av Karatj-Råvvåive identifierades som skyddsvärt redan på 90-talet av Steget Före, och Länsstyrelsen har sedan länge haft reservatsplaner för området. Området är en kvadratmil stort och består till stor del av väglös, fjällnära gammelskog. Karatj-Råvvåive gränsar i väst till Pärlälvdalens fjällurskog och blir därmed en naturlig utvidgning av Sveriges största gammelskogsområde. Karatj-Råvvåive binder även ihop området med Rakalvisområdet i öst, och skapar en korridor av skyddad natur som sträcker sig från Norges gräns ända ner mot Jokkmokks samhälle.

Under hösten 2018 nådde myndigheter och markägare en överenskommelse som innebär att en stor del av Karatj-Råvvåive skyddas i de två reservaten Karatj-Råvvåive och Iekelvare. Den södra delen av Karatj-Råvvåive lämnades dock utanför uppgörelsen, och det framkom att markägaren önskade göra en ekopark av ett flera tusen hektar stort område vid Karatjsjöns norra strand. Nu pågår en process mellan markägaren Jokkmokks Allmänning och Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbotten. Med den här skrivelsen vill vi lämna våra synpunkter.

Delar av södra Karatj-Råvvåive sett från Karatjsjön.

Ett formellt och permanent skydd behövs

Skydda Skogen anser att en ekopark i området inte är ett tillräckligt skydd för de höga naturvärden som finns. Vi vill istället att hela Karatj-Råvvåive får ett formellt och varaktigt skydd som naturreservat. På så sätt kan de natur- och landskapsvärden som området hyser idag, bibehållas i sin helhet. Vi menar att detta är viktigt för att:

1) Det finns väldigt höga naturvärden i det område som föreslagits som ekopark. Det har påståtts att de södra delarna skulle sakna höga naturvärden eller vara mycket mer påverkade än resten av området. Det stämmer inte. Några av de mest värdefulla sandtallskogarna i hela Karatj-Råvvåive återfinns i området öster om Skutoviken, och där finns också stora bestånd med flerhundraårig tallskog. Det har gjorts hundratals fynd av rödlistade arter här, varav en stor del finns inregistrerade på Artportalen.

Ute på holmarna och längst sjökanten präglas skogen starkt av den storm som vid förra sekelskiftet (1896) blåste ner många av träden. Trädskiktet är yngre i dessa områden, och efter stormen togs mycket av vindfällena tillvara på. Bara enstaka moderna kalavverkningar har dock skett i området, vilket innebär att både träd- och lågakontinuiteten nästan överallt är obruten. I stort sett all gammelskog i Sverige har spår från gamla dimensionsavverkningar, vilket syns i de flesta av Sveriges naturreservat och nationalparker.

Rosenticka.

2) Renskötselns intressen tillvaratas bäst genom att bilda ett naturreservat. Berörd sameby har redan tackat nej till att medverka i ekoparksprocessen då man bedömer att man inte kommer att få nödvändigt inflytande. Andra samebyar har dessutom uttryckt negativa erfarenheter från Sveaskogs ekoparker. Jokkmokks Allmänning har under reservatsprocessen i olika skrivelser till departement och myndigheter menat att samebyn motsätter sig ett naturreservat, och istället vill att det huggs i skogarna för att gynna markbetet. Det här är främmande argument för oss. Samebyarna har varit tydliga med att de gammelskogar som finns i området är viktiga renbetesland. Kalhygges- och plantageskogsbruket påverkar rennäringen negativt, medan naturreservat är gynnsamma för näringen. Samebyarnas synpunkter måste väga tungt i den här processen, så för processens legitimitet måste man söka den.

3) En ekopark är ett tidsbegränsat avtal, som oavsett utformning gällande målklasser m.m. kommer att upphöra att gälla inom maximalt 50 år. Skydda skogen vill att hela Karatj-Råvvåive skyddas för all framtid.

4) Ur ett landskapsperspektiv är det viktigt att området hålls ihop i sin helhet. En ekopark i Karatj-Råvvåives södra del kommer att äventyra det obrutna landskapet vid Karatjsjön – porten till Pärälvdalens fjällurskog. Att bedriva modernt skogsbruk eller på annat sätt exploatera dessa väglösa gammelskogar kommer att förstöra stora upplevelsevärden. Fragmentering av skogarna kommer dessutom att försämra förutsättningarna för bevarande och spridning av hotade arter.

Vy mot Karatjsjön från Skudoluokta, tydliga landskapsvärden.

5) Ur ett naturvårdsperspektiv finns inga skäl för att bryta ut den södra delen av Karatj-Råvvåive ur reservatsbildningen och istället inrätta en ekopark. En ekopark riskerar att medföra försämrad naturvård, samt ett mer kortsiktigt och mer osäkert skydd, där naturvårdens intressen ställs mot ekonomiska.

6) Området ligger ovan gränsen för fjällnära skog, där avverkning av skog med höga naturvärden inte är tillåten enligt Skogsvårdslagen. Skogsstyrelsen har tidigare gett avslag på avverkningar i området (ärendebeteckning: N 907-2014). Länsstyrelsen i Norrbotten har dessutom tidigare bildat interimistiskt reservat för att stoppa avverkningar där. Området är därför juridiskt olämpligt för skogsbruk.

7) Det finns ingen exakt definition av begreppet ekopark. Idag är naturvårdsambitionen mycket varierande mellan olika ekoparker. Ett antal frågor måste få svar;

- Kommer skogsbruk att vara tillåtet i ekoparken, och i så fall vilket slags skogsbruk?
- Vem kommer att granska hur ekoparksplanen följs, och hur följs det upp?
- Vem planerar och godkänner skogsbruksåtgärder?
- Hur kommer samråden att ske, vilka kommer att få vara med och hur kommer besluten att fattas (konsensus- eller majoritetsbeslut, har någon veto?).

Alla dessa oklarheter innebär en stor osäkerhet kring hur slutresultatet blir.

8) De exempel med ekoparker som finns på Sveaskogs mark har varit bakslag för naturvärdena. Bland annat har ekonomi och naturvård blivit motstående intressen när bestånd målklassats. Radioprogrammet Kaliber i P1¹ har till exempel visat på hur Sveaskog räknat in generell hänsyn som skyddad areal för att komma upp till 50% naturvårdsareal, vilket är en miniminivå för att få kallas ekopark enligt Sveaskog. I själva verket var mindre än 40 % av ekoparken skyddad i naturvårdsavsättningar. Det finns också exempel på hur man valt att avsätta unga bestånd för restaurering, samtidigt som man i samma ekopark kalavverkat äldre naturskogar.

9) Jokkmokks Allmänning saknar specialiserad naturvårdskompetens eftersom det inte finns någon anställd ekolog. Bolagets tidigare avverkningar (och avverkningsanmälningar) av nyckelbiotoper vittnar om att deras skogsbruk till stora delar saknar nödvändig naturvårdshänsyn, och bevisar dessutom att bolaget har ett svagt intresse för bevarande av biologisk mångfald.

10) En ekopark öppnar också upp för annan exploatering än skogsbruk. Även om ekoparken skulle bestå av 100 procent naturvårdsareal finns risken att området exploateras med ny bebyggelse, vilket både skulle bidra till fragmentering och försämra landskapsvärdena.

11) Situationen för biologisk mångfald och klimatet är akut både på ett nationellt och internationellt plan. Den fördjupade utvärderingen av Sveriges miljömål² som presenterades i januari 2019 visar att det är bråttom med åtgärder, såväl för att minska utarmningen av den biologiska mångfalden, som för att minska utsläppen av växthusgaser. All naturskog som återstår i Sverige behöver behållas intakt, därför behöver Karatj-Råvvåive skyddas i sin helhet. Likaså behöver kol som är bundet i biomassa, som exempelvis träd, få fortsätta vara bundet där. För klimatets skull kan vi inte vänta på det upptag av koldioxid som sker när nya träd växer på en avverkad yta, eftersom det i samband med avverkningen sker stora utsläpp av koldioxid³. Mest klimatnytta gör träd som får fortsätta vara träd.

Gammeltall i södra Karatj-Råvvåive

¹ <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1316&artikel=6844034>

² <http://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6865-3>

³ <http://klimatetochskogen.nu/bakgrundsinformation/kolcykeln>

Avslutning

Livscykeln i en naturskog för en tall från frö till nytt frö ligger i de nordvästra delarna av Sverige på mellan 1000 och 1500 år. Under den tiden genomgår trädet många olika faser; fröet som gror, den unga plantan som växer upp i sällskap av de äldre träden och sedan den reslig furan som producerar kottar och sprider nya frön till nya träd. Efter vanligtvis rätt många hundra år dör småningom tallen, och kan då stå ett antal hundra år som torraka, innan den knäcks eller fälls av vinden och sedan ligger ytterligare ett antal hundra år som låga. Till slut är hela tallen med alla dess beståndsdelar helt nedbrutet, och tillgängligt som ny näring för nya träd att gro och växa i. Under hela trädets livscykel är det hem för en stor mångfald av arter – alltifrån stora fåglar och mindre däggdjur, till insekter, mossor, lavar och svampar. Alla har sin nisch och fyller sin funktion i just den del av tallens livscykel som de kommer in i. Ju äldre tallen blir – desto större blir mångfalden av arter som lever i, på och runt trädet.

Dagens skogsbruk med kalhyggen kapar trädens livscykel medan de ännu är tonåringar. Många arter som är beroende av gamla träd i form av stående och liggande död ved har idag substratbrist. På samma sätt finns det på landskapsnivå en akut brist av sammanhängande skogslandskap med kontinuitet i träd-, låga- och markskikt som går tillbaka till långt innan de storskaliga skogsbruksmetoderna etablerades.

I södra Karatj-Råvvåive finns fortfarande hem för många hotade arter. Landskapsvärdena är intakta. Här är den skogliga kontinuiteten nästintill obruten sedan istiden. Om vi jämför det som finns idag – helheten med dessa ekosystem som i samspel, konflikt och kontinuerlig process växt till den mångfald de är idag, och jämför med vad ett antal års skogsbruk i delar av området skulle ge – vad är mest värt?

Högstubbe i södra Karatj-Råvvåive

Kontaktpersoner Skydda Skogen

Linda Ellegaard Nordström linda.ellegaard.nordstrom@gmail.com 070-2541148

Daniel Rutschman danielrutschman@gmail.com 076-1128826